

SÄFVAR med HOLMÖ. (Västerbotten.)

Socknen har uppkallats efter en af de gamla byarne i norra delen af *Umeå* landsförsamling. Namnet skrefs i 1543 års jordebok *Seffwara* och byn omfattade då 18 hemman. I senare tid är det känt genom det blodiga slag, som där utkämpades 19 aug. 1809 mellan ryska armén och Svenskarna under Finska krigets senaste faser. Vid Säfvarån hade ej långt förut anlagts ett bruk, och sedan dess ägare brukspatron Erik Forsell jämte åtskilliga bönder och nybyggare anhållit, att trakten vid och norr om Säfvar by måtte få afsöndras från Umeå landsförsamling till eget pastorat, bifölls detta af K. M:jt 9 nov. 1810, dock med förbehåll, att utbrytningen först efter nästkommande khdeledighet i moderförsamlingen finge äga rum, och i afvaktan härpå förberedande åtgärder för pastoratsdelningen skulle vidtagas. Från och med 1823, året efter det den uppförda kyrkan tagits i bruk, uppehölls gudstjänsten här af interimspredikanter. Till prästbord inköptes 11 maj 1823 assessor Joh. Dyhrs vid Säfvarån vackert belägna hemman Åbacka för 4000 rdlr b:o. Efter prosten J. O. Hambræi död gaf K. M:jt nu 14 aug. 1834 tillstånd till skilsmässan och lämnade särskilda bestämmelser rörande pastoratets omfattning, hvarigenom äfven Holmöns sedan 1802 existerande kapellag lades under Säfvars pastorat. År 1869 utvidgades församlingen med några från Degerfors öfverflyttade byar.

Prästerskapet i Säfvar utgjordes af pastor och den å Holmön stationerade kapellpredikanten till år 1920, då den senare befattningen ombildades till komministratur, och äfven på fastlandet inrättades en komministerstjänst, hvars innehafvare från och med 1 maj 1928 skall vara bosatt i *Botsmark*.

Byggandet af Säfvar kyrka började 2 okt. 1812 och afslutades 2 juni 1822. Dagen därpå hölls predikan första gången af komm. i Umeå P. A. Falk. Den af trä uppförda kyrkan invigdes först 1 jan. 1836 efter fullbordandet af det vid norra kortsidan resta tornet. Predikstolen har sin plats ofvan altaret med uppgång från sakristian. Altartaflan, som framställer Nattvarden, är målad af Karl Plageman. Äldst bland inventarierna är en mässshake af röd sammet med årtalet 1677, antagligen öfverlåten från moderförsamlingen.

Holmö¹, egentligen en ögrupp midt i Kvarken, var länge utan prästerlig betjäning, under hvilken tid någon äldre betrodde man om söndagarne läste predikan ur en postilla. Ryssarna ha flera gånger gjort våldgästning där på ön. En kyrkoboksanteckning förmäler: »Anno 1715 kom fienden om hösten 7 dagar för S:t Martins dagh nemligen en Fredagh och borttogo Anders Carlsson, som tillförene läst för them här i Byn, tillijka med 5 hans barn».² I det 1802 i form af en rundloge uppförda kapellet på Holmön ombestyrde en soldat Skött gudstjänstläsning till dess ön år 1820 fick

¹ År 1543 funnos på Holmön 7 åbor, antalet hade år 1802, då kapellet bildades, stigit till 13. Genom kgl. brefvet 7/3 1624 erhöilo Holmöbönderna frihet från halfparten af årliga räntan, för det de alltid måste föra och skjutsa vägfärande folk öfver Qvarken.

² Läsning för folket 14, s. 375.

egen kapellpredikant. Med stora uppoffringar af den fåtaliga och fattiga befolkningen byggdes ny kyrka år 1896, hvarefter det gamla kapellet flyttades för att tjänstgöra som loge i närheten af gamla begravningsplatsen.

En bild af Säfvar kyrka förekommer i Från bygd och vildmark årg. 8, 1921 (s. 21).

KYRKOHERDAR.

1. **Fredrik Häggqvist** (1836-56), f. 30 dec. 1800 i Säbrå, son af torparen Nils Wänglund. Stud. i Upsala 1821, prästv. 20 febr. 1825 till adj. i Selånger, vakanspred. vid Sidensjö sacellani 1827, nådårspred. vid Piteå landssacellani s. å., tillika v. kollega i Piteå skola en del af vt. 1828 och 1829 samt året 1830; past. adj. i Piteå 1 maj 1829, past. ex. okt. 1833, interimspred. i Säfvar maj 1834, utn. 28 okt. 1835 till khde i Säfvar på samma gång som A. A. Grafström till Umeå, tilltr. nov och installerades i ämbetet vid kyrkans invigning 1 jan. 1836 af prostén d:r J. Risberg. Häggqvist hade goda ämbetsgåfvor, men hans begifvenhet på starka drycker tilltog mer och mer, hvarför han visade sig högst oregerlig i sitt hus och misshandlade sin hustru, så att hon slutligen måste öfvergifva honom. Han inackorderade sig därefter på gästgifvaregården i Säfvar, hvars värdinna (en fru Säfsten) var den enda som hade någon makt öfver honom. Vid en biskopsvisitation här var han synnerligen rädd för socknebornas anklagelser och höll sin bössa laddad för att förkorta sitt lif, men dessa voro öfverseende nog, och han undgick näpst. Afled i Säfvar 23 apr. 1856.

G. 1827 m. *Catharina Sophia Holmbergsson*, f. 10/5 1805 i Hsand, dotter till postdirektör Olof H. och Anna Brita Wikman; d. i Stig, Säbrå 3/6 1877.

Barn: *Olof Fredrik*, f. i Piteå. 11/10 1829; *Nils Johan*, f. 6/3 1832; *Eric August*, f. i Säfvar 3/9 1835; *Fritz*, f. 18/9 1837.

2. **Knut Ludvig Strinnholm** (1858-81), t. f. pastor härst. apr. 1856, utn. khde apr. 1858, tilltr. 1 maj s. å.; khde i *Burträsk* 16 sept. 1878 och tilltr. 1 maj 1881.

3. **Jakob Löfvenmark** (1881-1920), f. 29 aug. 1847 i Sthm, yngste son till khden i Brunflo Anders Olof Löfvenmark. Mogenhetsex. i Östersund 5 juni 1869, stud. i Upsala ht. 1870; efter där aflagda teol. examina prästv. i Hsand 18 juni 1876 till past. adj. i Brunflo, tillika v. pastor därst. aug. och sept. 1877, v. past. i Lit 3 mån. från 1 mars 1878, därefter åter adj. i Brunflo och v. pastor där från 14 maj 1879. Past.-ex. 2 apr. 1880. Af Kgl. M:jt utn. till khde i Säfvar 1 apr. 1881 och förordn. att

under vakansåret här tjänstgöra; tilltr. fullständigt 1 maj 1882. Hade ett gladt humör, var kvick och munter i sällskap. Som student promoverades han till simmagister i Upsala 23 aug. 1871. LVO 1911. Afled i Säfvar 5 febr. 1920.

G. 1) 10/9 1882 m. *Maria Amnéus*, f. 19/9 1862, dotter till bokhandl. Per Daniel Amnéus i Rörås och Vendla Maria Berlin, prostdotter från Nordmaling. Afled 13/2 1899 i Säfvar;

2) 25/9 1901 m. *Emma Elisabet Bergstedt*, f. 16/12 1859, dotter till kronolänsman Nils Jacob Bergstedt i Säfvar och Mathilda Karolina Rosengren, efterlevande.

Barn: *Jacob Emanuel*, f. 27/6 1883 i Säfvar, riksbankbokhållare i Östersund, d. 4/9 1918; *Erik Olof*, f. 23/6 1885, riksbanksrevisor i Umeå; *Astri Maria*, f. 15/8 1887, d. 7/5 s. å.; *Axel Einar*, f. 14/8 1888, d. 21/1 1891; *Arvid Ossian*, f. 28/12 1889, d. 10/6 1890; *Per Ragnar*, f. 19/1 1891, d. 9/4 s. å.; *Knut Andreas*, f. 13/6 1896; *Henrik Hjalmar*, f. 27/1 1898 trilling; *Sigrid*, f. 27/1 1898, d. 1/12 s. å.; *Ingeborg*, f. 27/1 1898, g. m. kontorschefen L. Johansson, Umeå; *Martin Benjamin*, f. 13/2 1899.

Tr.: Minnesord wid kyrkoherden Hans Gustaf Westerlunds jordfästning i Bygdeå kyrka den 10 januari 1890. Umeå 1890.

KAPELLPREDIKANTER Å HOLMÖN.

1. **Johan Öhrling** (1831-63), f. 10 jan. 1797 i Arjeplog, son till sedermera khden i Löfånger Emanuel Öhrling; inskr. i Piteå skola 1807, stud. i Upsala 24 febr. 1818, prästv. 19 juni 1825 till adj. i Bjurholm, konstituerad som kapellpredikant på Holmön 4 maj 1831. Afled 6 okt. 1863.

G. i Bjurholm 11/10 1827 m. *Anna Ulrika Söderberg* i Mariebäck, f. 10/8 1809, dotter af hemmansägaren Nils Nilsson och Märta Johansdotter.

2. **Lars Widell** (1869-71), utn. kapellpredikant i Holmön 26 apr. 1869, tilltr. genast, t. f. pastor i Säfvar sommaren 1870; utn. komm. i Säbrå 27 dec. 1870, tilltr. 1 febr. 1871; sist khde i *Ljustorp* n. 23.

3. **Carl Gustaf Hammar** (1871-93), f. 26 okt. 1815 i Sundsvall, son af kakelugnsmakaren Joh. O. Hammar och Annette Åslund. Stud. vt. 1840 i Upsala, prästv. 27 nov. 1842 till komm. adj. i Tåsjö, nådårspred. och v.komm. därst. apr. 1859. Han var en begåfvad präst med präktig röst och gärna hörd som predikant. På grund af sin svaghet för starka drycker måste han begära och erhöill afsked från prästämbetet apr. 1860; han afflyttade först till Sundsvall, sedan till Dorotea församling, idkade där någon handelsrörelse, men predikade ock stundom i byarna. Med vitsord om ett klanderlöst uppförande begärde han efter några år att återfå

prästämbetet, hvarvid han i sin ansökan framhöll, att den hufvudsakliga anledningen till afskedstagandet varit hans djupa sorg öfver sin hustrus död.¹ Hans begäran bifölls af K. M:jt 9 jan. 1863, och han förordnades i mars s. å. till past. adj. i Arnäs; befullm. kapellpred. och skollärare i Trehörningsjö 22 aug. 1864, tilltr. genast. Efter att ha tjänstgjort som nådårspred. och t. f. pastor i Gideå 1868-71, blef han som ensam sökande utn. till kapellpredikant och skollärare å Holmön 4 nov. 1871. Här utstod han sitt martyrium, afskild från den öfriga världen och kujonerad af öborna. Afled 10 nov. 1893. I Tåsjö deltog han med nit i det kommunala lifvet.

G. 1) 1845 m. *Cajsa Greta Blom*, dotter till khden i Dorotea Jonas Blom, d. 5/9 1860;

2) 5/3 1864 m. *Sara Brita Westerlund*, f. 9/11 1835 i Arnäs, d. i Obbola, Holmsund 2/10 1923.

Barn: *Anna Amalia Birgitta*, f. i Tåsjö 26/1 1846; *Arvid August*, f. 5/6 1847; *Jonas Axel*, f. 21/1 1850; *Gustaf Nicolaus*, f. 29/6 1852; *Anna Amalia Birgitta*, f. 4/4 1864 i Arnäs, g. 23/9 1888 m. skomakaren Fredrik Vilhelm Wikander å Holmön i hans 2. gifte, d. 31/8 1907; *Bror Olaus Severin*, f. 21/9 1865 i Trehörningsjö, arbetare, kallade sig *Karlsson*, d. ogift 22/10 1911; *Gustava Mathilda*, f. 18/6 1866, g. 15/4 1888 m. sjömannen Anders Gustaf Johansson, flyttade till Grundsunda; *Augusta Sofia*, f. 27/3 1869, g. i Holmsund m. Per . . . ; *Karl Eugène*, f. 3/12 1870, arrendator på Holmön; *Crispin Casper*, f. på Holmön 27/1 1872, d. 5/5 1880; *Thomas Frithiof*, f. 10/1 1877, d. 30/4 1880.

4. **Karl Oskar Rydholm** (1895-1900), kapellpred. och skollärare på Holmön 16 mars 1895, uppehöll tjänsten på förordnande under eckl. året 1895-96, tilltr. 1 maj 1896; utn. komm. i Degerfors 22 sept. 1900, tilltr. genast; khde i *Norsjö* n. 4, senare khde i Torp.

5. **Yngvar Georg Stefanus Levander** (1901-09), utn. kapellpred. och skollärare på Holmön 18 juli 1901, tilltr. genast, utn. 2.dre komm. i *Umeå landsförsamling* 17 apr. 1909; se där vidare.